

STORE FORSKELLE I TAKSTER VED AFREGNING AF RAPS

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Det er vigtigt, at du forholder dig til grovvarseselskabernes kvalitetskrav og behandlingsomkostninger. I afregningseksemplerne skal nogle selskaber betale op til 23 kr. mere pr. hkg for rapsen, hvis de skal være konkurrencedygtige.

Du skal se dig rigtig godt for, før du sælger årets rapshøst. Der er nemlig betydelige forskelle på grovvarseselskabernes takster for tørring, rensning og analyser.

De væsentligste forskelle mellem firmaernes afregningsprincipper er forklaret herunder.

[Rent frø](#)

[Tørre- og rensesvind](#)

[Spirede rapsfrø](#)

[Analyser af olieindhold](#)

[Lagring af raps](#)

[Sammenligning af afregningsbetingelserne for raps](#)

[Eksempler](#)

Rent frø

En af de mest betydende forskelle er, at nogle selskaber afregner efter en basis for rent frø på 98 pct., mens andre selskaber afregner på basis af 100 pct. ATR angiver ikke et basiskrav for rent frø.

TØRRE- OG RENSESVIND

Flertallet af virksomheder afregner tørre- og rensesvind ens. Basis vandprocenten er 9 pct. vand for alle virksomheder. Hos ATR betaler man først rensesvind, når mængden af urenheder er større end 4 pct, hvor man hos flertallet af de øvrige grovvareselskaber betaler allerede fra 0,1 pct. urenheder. Vestjyllands Andel og Overgaard Agro beregner først rensesvind ved 0,3 og 0,4 pct. urenheder, og der betales derfor først rensesvind derefter.

SPIREDE RAPSFRØ

Endelig er der store forskelle på, hvordan spirede rapsfrø afregnes. Flertallet af selskaberne fradrager spirede frø i forholdet 1:1 over 2 pct. op til maks. 15 eller 30 pct. Flere selskaber stiller i den forbindelse krav om, at indholdet af Frie Fedtsyrer (FFA) er under 2 pct. Denne forskel medfører, at der kan være endnu større forskelle mellem grovvarefirmaernes behandlingsomkostninger end eksemplerne nedenfor antyder. I 2018 kan det ikke forventes, at der bliver problemer med spirede rapsfrø.

ANALYSER AF OLIEINDHOLD

Flertallet af selskaber regulerer i forholdet 1:1,25 i den afregnede mængde med forskellen mellem den omregnede olieprocent og basis procenten for olie på 40 %. ATR afregner efter en anden metode, hvor der er tillæg eller fradrag på 1:1,5 pct. af kontraktprisen ved olieindhold over eller under 40 pct. olieindhold.

LAGRING AF RAPS

Du bør som landmand også bemærke, at der er forskel på firmaernes vilkår for lagring af raps, herunder startdatoen for lagerleje, ligesom også tidspunktet for afregning har betydning.

SAMMENLIGNING AF AFREGNINGSBETINGELSERNE FOR RAPS

I det følgende er udvalgte grovvareselskabers afregningstakster analyseret og vist for to forskellige rapspartier med varierende vandindhold, olieindhold og andele af urenheder. De to eksempler afslører betydelige forskelle i behandlingsomkostningerne og dermed i sidste ende afregningen til dig som landmand.

Som landmand er der således al mulig grund til at kigge firmaernes betingelser og takster grundigt igennem, inden du leverer årets rapshøst. Det skal i den forbindelse understreges, at alle priser og afregningstakster selvfølgelig er til forhandling, hvorfor det ikke nødvendigvis er en fordel at skifte forhandler hvert år, men kan tages med i forhandlingssituationer.

Udgangspunktet for sammenligningerne har været firmaernes høstinformationer til høst 2018. Analysen omfatter: DLG, Danish Agro, Hornsyld Købmandsgaard, Vestjyllands Andel, DLF, Emmelev, Brdr. Ewers, Overgaard Agro, NSCorn, Hedegaard samt ATR. Møllerup Mølle og Länntmannen er høstbetingelserne fra 2017, da de ikke havde offentlig gjort høstbetingelserne

for 2018 ved artiklens udgivelse.

Tabel 1 og 2 viser forskellene mellem firmaernes tørrings- og rensetakster. Tørringstaksterne for ATR er et beregnet gennemsnit, da høstbetingelserne kun indeholder tørringstakster mellem 9,1 og 9,6 pct. vand.

Tabel 1. Tørringstakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

Vandprocent	Hornsyd										Overgaard			
	DLG	Danish Agro	Københavnsgaard	Vestjyllands Andel	DLF	Emmeliev	Brød. Ewers	Møllerup Mølle	Lantmännen	Agro	RISKorn	Hedegaard	ATR*	
9,1-9,5	8,35	8,30	8,90	8,70	8,00	9,20	8,40	8,30	8,25	8,30	8,90	9,40	7,81	
9,6-10,0	11,65	11,60	11,00	10,95	9,50	12,00	11,00	10,50	10,80	11,90	10,30	12,00	9,94	
10,1-10,5	11,75	13,60	11,80	11,95	11,00	14,15	11,00	11,60	12,85	14,00	11,70	11,95	10,77	
10,6-11,0	15,15	15,30	13,90	12,95	11,00	15,80	14,35	12,60	14,30	15,40	12,90	15,60	11,59	
11,1-11,5	18,55	16,30	15,00	13,95	13,00	17,25	15,65	13,00	15,50	17,00	14,20	16,85	12,41	
11,6-12,0	18,05	18,00	16,30	14,95	13,00	18,60	17,10	14,60	17,20	17,50	15,50	18,45	13,13	
12,1-12,5	18,80	18,80	17,40	15,95	14,50	19,25	17,80	15,00	17,85	17,80	16,60	19,10	14,06	
12,6-13,0	19,55	19,60	18,20	16,95	14,50	20,15	18,50	16,60	18,55	18,10	17,60	19,90	14,88	
13,1-13,5	20,20	20,20	19,00	17,95	16,50	20,80	19,15	17,60	19,25	19,00	19,60	20,80	15,70	
13,6-14,0	21,30	21,30	19,80	18,95	16,50	21,95	20,10	18,60	20,20	20,00	19,60	22,05	16,52	
14,1-14,5	22,65	22,70	21,40	19,95	18,50	23,25	21,45	19,60	21,45	21,00	20,70	23,10	17,35	
14,6-15,0	23,90	24,30	22,00	20,95	18,50	24,60	22,65	20,60	22,25	22,00	21,70	24,50	18,17	

Tabel 2. Rensetakster, kr. pr. hkg, vinterraps.

% rensetare	Hornsyd										Overgaard			
	DLG	Danish Agro	Københavnsgaard	Vestjyllands Andel	DLF	Emmeliev	Brød. Ewers	Møllerup Mølle	Lantmännen	Agro	RISKorn	Hedegaard	ATR*	
99,0-99,9	2,35	2,30	2,25	0*	0,00	2,35	2,25	0**	2,25	0,00	2,25	2,25	0***	
99,0-99,9	2,88	2,80	2,28	2,90	2,88	2,28	2,28	3,00	2,28	2,28	2,28	2,28	0,00	
98,5-98,9	6,05	6,00	6,25	5,00	5,25	6,05	5,75	4,50	5,75	6,25	6,25	6,25	0,00	
98,0-98,4	8,05	8,00	8,25	5,90	5,25	8,05	8,75	4,90	8,75	8,25	8,25	8,25	0,00	
97,5-97,9	6,05	6,00	6,25	4,00	5,75	6,05	5,75	4,50	5,75	6,25	6,25	6,25	0,00	
97,0-97,4	8,05	8,00	8,25	4,50	5,75	8,05	8,75	4,90	8,75	8,25	8,25	8,25	0,00	
96,5-96,9	7,90	7,80	9,25	5,00	5,75	7,90	7,50	7,00	7,50	9,25	7,25	7,50	0,00	
96,0-96,4	7,90	7,80	9,25	5,00	7,25	7,90	7,50	7,00	7,50	9,25	7,25	7,90	2,31	
92,0-93,9	7,90	7,80	9,25	5,00	7,25	7,90	7,50	7,00	7,50	9,25	7,25	9,50	4,56	
88,0-91,9	7,90	7,80	9,25	5,00	8,75	7,90	7,50	9,50	7,30	9,25	7,25	9,50	4,56	
< 88,0	7,90	7,80	12,00	5,00	9,75	7,90	10,00	9,50	7,50	efterskade	9,25	9,50	4,56	

*) Kun i intervallet 99,7-100,0 pct. at omkostningen til rensning er 0,00 kr. pr. hkg.

EKSEMPLER

I tabel 3 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning af rapspartiet i eksempel 1 herunder. Sammenligningen viser betydelige forskelle mellem firmaerne, både hvad angår de beregnede analyse-, rense- og tørringsomkostninger. Forskellene i selskabernes krav til "rent frø" og regulering for olie er dog afgørende. De grovvarerelskaber (Vestjyllands Andel, Overgaard, DLF, Overgaard Agro og ATR), der holder fast i det hidtil gældende krav om 98 pct. rent frø (eller renvare), klarer sig bedre end de selskaber, der kræver 100 pct. rent frø.

Ved en rapspris på 280 kr. pr. hkg er der ved afregning af rapspartiet i eksempel 1 ca. 24.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til ATR frem for til Danish Agro eller DLG. Det betyder, at Danish Agro og DLG skal give ca. 16,50 kr. mere pr. hkg raps end ATR, hvis du som landmand skal kunne opnå det samme økonomiske udbytte af handlen.

EKSEMPEL 1:

Parti: 150 t, 8 pct. vand, 97 pct. renvare, 99 pct. rent frø og 48 pct. olie i tørstof. Der gennemføres analyse på basis af 7 leverede læs.

Tabel 3. Eksempel 1. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 260 kr. pr. hkg).

Hornsyd												
DLG	Danish Agro	Københavnsgaard	Vestjyllands Andel	DLF	Emmeliev	Brød. Ewers	Møllerup Mølle	Lantmännen	Overgaard			
									Agro	RISKorn	Hedegaard	ATR

Krav til rent frø	100	100	100	99	99	100	100	100	100	98	100	100	0
Høj til afregning	1.919	1.919	1.919	1.946	1.946	1.919	1.919	1.941	1.919	1.946	1.919	1.919	1.692
Analysekomkostni	2.100	2.100	1.750	665	700	300	2.100	1.750	2.100	0	1.750	2.275	350
Renoveringskostn	9.079	9.099	9.979	0	0	0	9.079	9.079	9.079	9.079	9.979	9.979	0
Tæringskostn	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalomkostning	11.179	11.319	11.129	7.415	9.325	9.379	10.729	8.930	10.729	9.179	11.129	11.600	390
Olje til Reg. kr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22.995
Netto	413.124	412.989	413.174	425.490	423.546	414.924	413.574	420.985	413.574	423.490	413.174	412.949	437.516
Afregning kr. pr. t	275,62	275,33	275,85	283,64	282,36	278,62	275,72	280,66	275,72	282,33	275,85	275,16	291,68

I tabel 4 er firmaernes behandlingsomkostninger sammenlignet for afregning at et parti raps med et højere vandindhold, en større andel af urenheder samt et lavere olieindhold end i det foregående eksempel. Se beskrivelsen af partiet i eksempel 2 herunder.

Ved en rapspris på 280 kr. pr. hkg er der i eksempel 2 ca. 23.000 kr. mere til landmanden, hvis partiet leveres til ATR frem for til Danish Agro eller DLG. Det betyder, at Danish Agro og DLG skal give ca. 15,50 kr. mere pr. hkg for rapsen end ATR.

EKSEMPEL 2:

Parti: 150 t, 10,0 pct. vand, 95 pct. renvare, 99 pct. rent frø samt 44 pct. olie i tørstof. Der gennemføres analyse på basis af 7 leverede læs.

Tabel 4. Eksempel 2. Afregning af raps, sammenligning af udvalgte firmaer (rapspris: 260 kr. pr. hkg).

	DLG	Danish Agro	Horsypil Nobelsvejgaard	Vestjysk Andal	DLG	Emmelev	Skovl. Evers	Møllergaard Mølle	Larsen & Sørensen	Overgaard Agro	N55oren	Hedegaard	ATR
Krav til rent frø	100	100	100	99	99	100	100	100	100	98	100	100	0
Høj til afregning	1.399	1.399	1.399	1.418	1.418	1.399	1.399	1.404	1.399	1.418	1.399	1.399	1.427
Analysekomkostni	2.100	2.100	1.750	665	700	300	2.100	1.750	2.100	0	1.750	2.275	350
Renoveringskostn	11.072	11.529	13.067	7.388	10.712	11.672	11.081	10.359	11.081	13.887	10.712	11.081	3.428
Tæringskostn	17.475	17.489	16.500	15.425	14.250	18.600	16.500	15.759	16.200	17.859	15.150	18.000	14.915
Totalomkostning	31.247	31.685	31.917	24.478	25.662	29.972	29.681	27.859	29.381	31.517	27.012	31.358	18.690
Olje til Reg. kr.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	252
Netto	336.832	337.595	337.343	372.666	371.482	359.307	359.598	365.361	359.898	365.627	361.668	357.503	381.179
Afregning kr. pr. t	224,55	224,99	224,23	248,44	247,65	239,54	239,75	233,57	239,93	243,75	241,11	238,62	254,12

Forskellene på grovareselskabernes takster for tørring og især rensning øges, når vandindholdet og/eller andelen af urenheder øges. Hertil kommer forskellene på selskabernes håndtering af spirede frø. I en meget problematisk høst kan der derfor være endnu større forskelle på selskabernes samlede omkostninger til håndtering af rapsen, og dermed afregningen til dig som landmand, end eksemplerne herover viser.